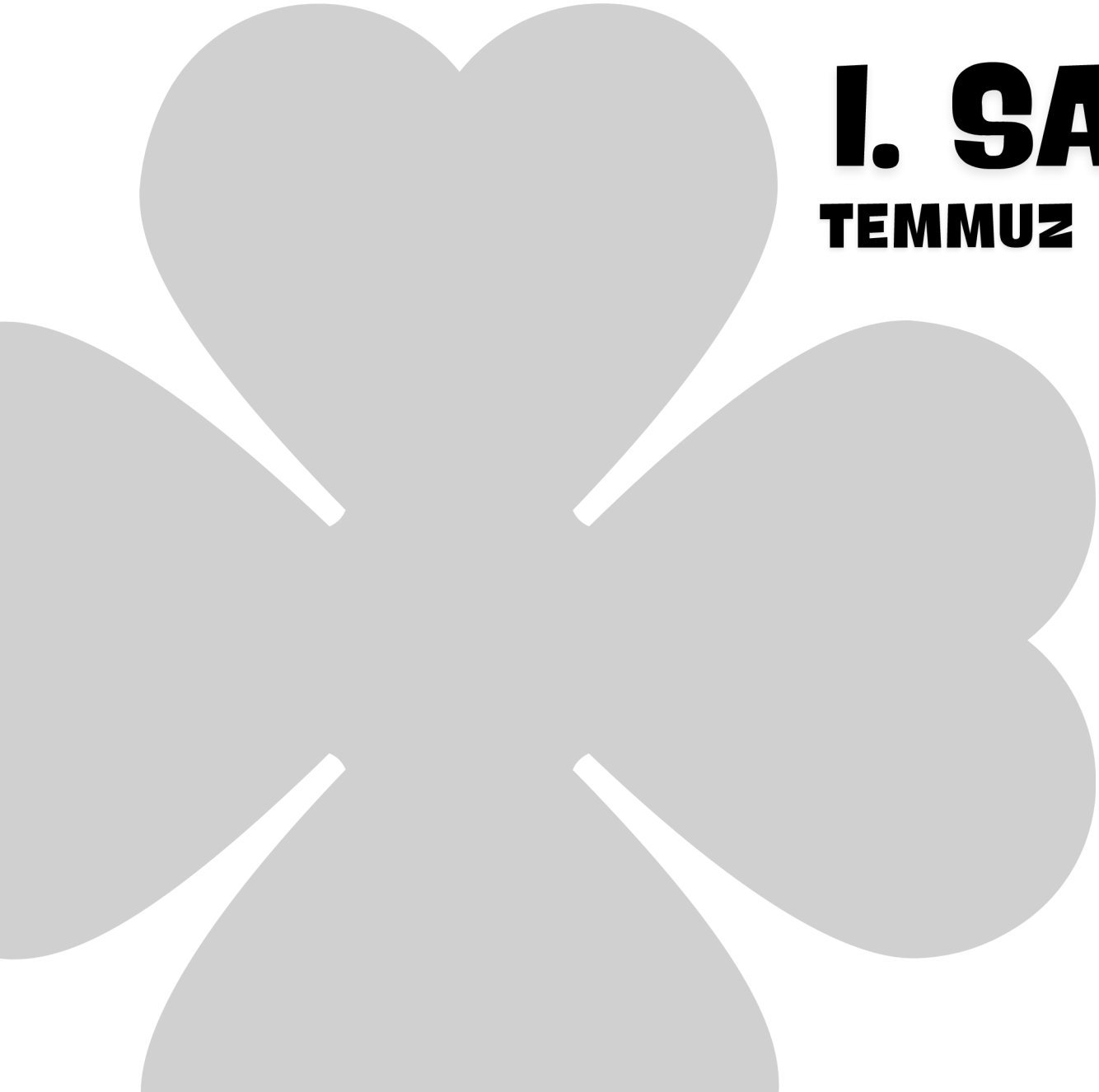

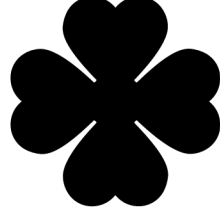
FEDA

dergisi

I. SAYI
TEMMUZ 2026

GENEL YAYIN YÖNETMENİNDEN MEKTUP

Ben Ali Dündar, Feda topluluğunun kurucusu ve derginin yayın yönetmeniyim ve müzik yazarıyım. Bu dergi için ne kadar gururlu olduğumu anlatamam. Özellikle ilk sayımız çıkarken sistemin oturması için çok uğraştık. Fakat ben burda en büyük övgüyü yazarlarımıza bırakıyorum. Hepsi dallarında çok bilgili olan arkadaşlarım. Hepsi dergi için çok istekliydi ve çok güzel yazılar yazdılar.

Süreç boyu birçok zorluk yaşadık fakat hep birlikte bunların üstesinden geldik. Topluluğumuzun en büyük eserlerinden biri olan Feda Dergisi nihayet çıktı.

Umarım bu bir sürecin başlangıcı olur ve ilerde hep birlikte başarılı oluruz

Sevgiler.

FEDORA

Ali Dündar

Genel Yayın Yönetmeni

&

Müzik Yazarı

Fatma Aysima Ariözsoy

Editör

MURAT ÖZEL - EKONOMİ YAZARI

ILGIN GÖÇEN - FELSEFE YAZARI

ZEYNEP ÇAĞLAYAN - ASTROFİZİK YAZARI

MELİHA YAŞAR ÇAKIR - MITOLOJİ YAZARI

EGE MERTOĞLU - TEKNOLOJİ YAZARI

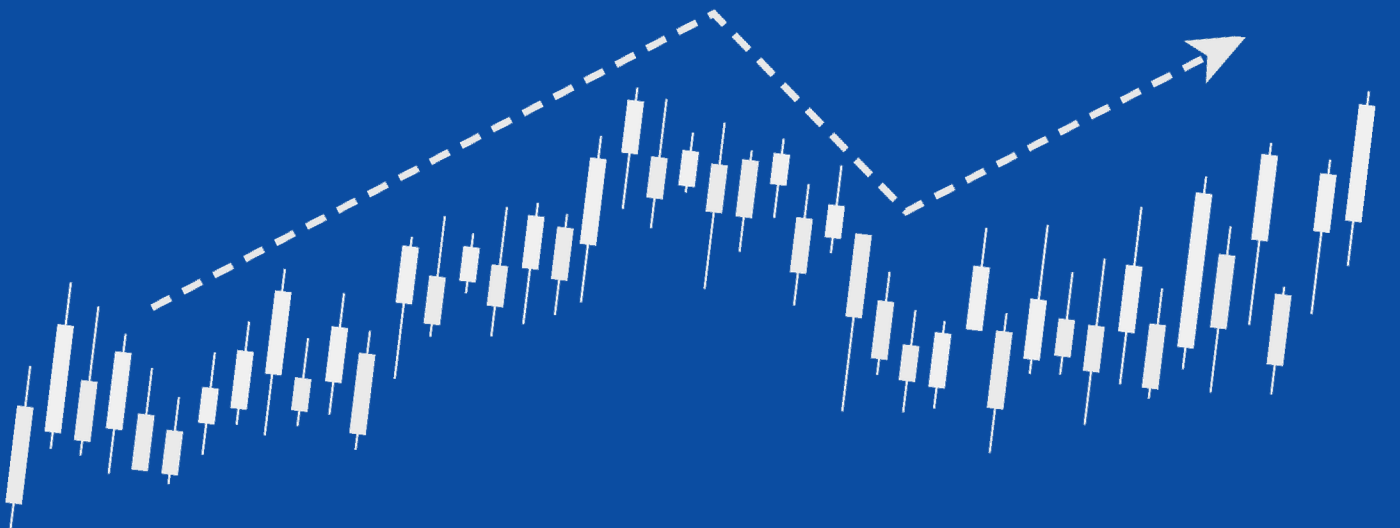
DEFNE DEĞER - SPOR YAZARI

ekonomi ve veri bilimi

Makine öğrenmesi artık sağlıktan finansa, mühendislikten ekonomiye kadar epey geniş bir alana yayılmış durumda; geçmiş verilerden yola çıkarak geleceğe dair tahminler üretmek neredeyse standart bir yaklaşım haline geldi. Aslında mantık çok karmaşık değil: elimizde yeterince veri varsa ve bu veri geçmişte gerçekleşmiş olayları yansıtıyorsa, benzer koşullar altında ileride ne olabileceğini kestirmek istatistiksel olarak mümkün. Regresyon problemleri de bu işin en yaygın örneklerinden biri sonuç değişkeni kategorik değil de sürekli olduğunda (fiyat, sıcaklık, gelir gibi) devreye giren yaklaşım bu.

Konut fiyatı tahmini ise bunun belki de en klasik uygulamalarından. Hem anlaşılması kolay hem de gerçek hayatta işe yarayan bir problem olduğu için literatürde de sık sık karşımıza çıkıyor. Emlak sektöründeki fiyatlandırma kararlarından bankacılıktaki kredi risk analizlerine, hatta şehir planlamasına kadar birçok yerde bu tarz modeller kullanılıyor. Ben de bu çalışmada klasik ama öğretici bir problem üzerinden hem veri ön işleme hem de güncel optimizasyon tekniklerini bir arada denemek istedim.

Çalışmada California Housing veri setini kullandım. 1990 ABD nüfus sayımından derlenmiş bu veri seti, California eyaletindeki farklı bölgelerin konut özelliklerini içeriyor: bölgenin medyan geliri, toplam oda sayısı, yatak odası sayısı, nüfus, hane sayısı, coğrafi konum (enlem-boylam) ve okyanusa yakınlık gibi değişkenler mevcut. Amacım bu değişkenlerden yola çıkarak evlerin medyan satış fiyatını olabildiğince az hatayla tahmin edebilmektir.

Veriyi ilk incelediğimde dikkatimi çeken birkaç şey oldu. Örneğin toplam oda ve yatak odası sayıları bölge bazında toplu verilmiş, yani tek başlarına pek bir şey ifade etmiyorlar. Bir bölgede 5000 oda olması, orası kalabalıksa gayet normal ama az hane varsa dikkat çekici bir durum. Bu yüzden ham değişkenleri olduğu gibi modele vermek yerine aralarındaki oranları çıkarmanın daha mantıklı olacağını düşündüm; bu konuya birazdan feature engineering kısmında tekrar döneceğim.

Model olarak XGBoost Regressor'ı seçtim. Mantığı aslında oldukça sezgisel: birçok karar ağacını art arda ekleyip her yeni ağacın bir öncekinin hatasını azaltmaya çalışması üzerine kurulu. Model, iterasyon ilerledikçe kendi hatalarından öğrenerek gelişiyor diyebiliriz. Bu yaklaşıma "gradient boosting" deniyor, ismini de her adımda kayıp fonksiyonunun gradyanı yönünde ilerlenmesinden alıyor.

Matematiksel olarak nihai tahmini şöyle özetleyebiliriz:

$$y_{\text{tahmin}} = f_1(x) + f_2(x) + f_3(x) + \dots + f_k(x) = \sum_{k=1 \text{ to } K} f_k(x)$$

Burada her $f_k(x)$ modele eklenen bir karar ağacını temsil ediyor, K ise toplam ağaç sayısını ($n_{\text{estimators}}$ parametresi) ifade ediyor. Model ağaçları teker teker ekliyor; her yeni ağaç, o ana kadarki tahminlerin gerçek değerlerden ne kadar saptığını, yani kalıntı hatayı (residual) azaltmaya çalışıyor.

XGBoost'u diğer gradient boosting yöntemlerinden ayıran önemli noktalardan biri, optimize ettiği amaç fonksiyonuna bir regularizasyon terimi eklemiş olması. Amaç fonksiyonu genel olarak şöyle yazılabilir:

$$\text{Obj} = \sum_{i=1 \text{ to } n} L(y_i, \hat{y}_i) + \sum_{k=1 \text{ to } K} \Omega(f_k)$$

L burada tahmin ile gerçek değer arasındaki kaybı ölçen fonksiyon (regresyonda genelde kare hata), $\Omega(f_k)$ ise her ağacın karmaşıklığına cezalandıran regularizasyon terimi.

Bu terim kabaca şöyle tanımlanıyor:

$$\Omega(f) = \gamma T + (\lambda/2) \sum w_j^2$$

T ağaçtaki yaprak sayısı, w_j her yaprağın verdiği tahmin değeri, γ ve λ ise sırasıyla yaprak sayısını ve yaprak ağırlıklarını cezalandıran katsayılar. Bu regularizasyon sayesinde model gereksiz yere karmaşık ağaçlar kurup eğitim verisini ezberlemek yerine, daha sade ve genellenebilir yapılar öğrenmeye yöneliyor — pratikte bunun karşılığı genelde overfitting'in azalması oluyor.

Sadece elimdeki değişkenlerle yetinmedim, biraz feature engineering de denedim; çünkü ham değişkenlerin çoğu tek başına pek anlamlı bilgi taşımıyordu. şu yeni değişkenleri trettim:

Toplam oda sayısını hane sayısına bölerek "Rooms Per Household" (hane başına oda sayısı)

Yatak odası sayısını toplam oda sayısına bölerek "Bedrooms Per Room" (odaların ne kadarının yatak odası olduğu)

Nüfusu hane sayısına bölerek "Population Per Household" (hane başına düşen kişi sayısı, kalabalıklık göstergesi)

Bunun yanında medyan gelirin karesini alarak ($income^2$) gelir ile ev fiyatı arasındaki doğrusal olmayan ilişkiyi modele biraz daha iyi yansıtmayı hedefledim. Nitekim gerçek hayatta da gelir arttıkça ev fiyatlarındaki artış doğrusal ilerlemiyor, belli bir noktadan sonra hızlanan bir eğilim var; yüksek gelirlili bölgelerde fiyat farkları orantısız biçimde büyüyor. Karesini almak, ağaç tabanlı bir modelde bile bu ilişkiyi biraz daha belirgin hale getiriyor, çünkü model bölünme noktalarını ararken bu dönüştürülmüş değişken üzerinden daha net ayrımlar yapabiliyor.

Kod üzerinde yaptığım denemelerde bu ek değişkenlerin modelin veri içindeki örüntüleri yakalamasına gerçekten katkı sağladığını gördüm. Değişkenleri çıkarıp geri eklediğimde RMSE'de gözle görülür bir fark oluştuğunu fark ettim.

XGBoost'un performansı hiperparametrelere epey duyarlı olduğu için parametreleri elle deneme yanılma ile ayarlamak yerine Optuna kullandım. Optuna, belirlediğiniz aralıklar içinde farklı kombinasyonları deneyip en düşük hatayı veren ayarı bulan bir optimizasyon kütüphanesi. Grid search gibi kaba kuvvetle her kombinasyonu denemek yerine, Optuna varsayılan olarak Tree-structured Parzen Estimator (TPE) adı verilen Bayesyen bir yaklaşım kullanıyor.

TPE'nin mantığını kabaca şöyle özetleyebilirim: algoritma denenen her hiperparametre kombinasyonunu ve elde edilen sonucu (bu çalışmada RMSE) bir eşik değere göre "iyi" ve "kötü" olarak ikiye ayırıyor, sonra bu iki grubun olasılık dağılımlarını ayrı ayrı modelliyor:

$$l(x) = p(x | y < y^*) \rightarrow \text{iyi sonuç veren kombinasyonların dağılımı}$$
$$g(x) = p(x | y \geq y^*) \rightarrow \text{kötü sonuç veren kombinasyonların dağılımı}$$

Bir sonraki denemede $l(x)/g(x)$ oranını maksimize eden bölgeden yeni parametreler örnekleniyor. Bir başka ifadeyle algoritma, iyi sonuç veren bölgelere benzeyen ama kötü sonuç veren bölgelerden uzak noktaları tercih ederek arama uzayını akıllıca daraltıyor. Bu sayede rastgele aramaya kıyasla çok daha az denemeyle iyi sonuçlara ulaşmak mümkün oluyor.

200 deneme çalıştırdım ve her denemeyi cross validation ile değerlendirdim; böylece modelin sadece eğitim verisini ezberlemediğinden, görmediği verilerde de tutarlı sonuç verdiğinden emin olmaya çalıştım. Optimize ettiğim parametreler arasında `max_depth`, `learning_rate`, `n_estimators`, `subsample`, `colsample_bytree`, `min_child_weight` ve `gamma` gibi modelin öğrenme sürecini ve ağaç yapısını etkileyen hiperparametreler yer alıyordu.

Performans metriği olarak RMSE (Root Mean Squared Error) kullandım:

$$\text{RMSE} = \sqrt{\left(\frac{1}{n}\right) \cdot \sum_{(i=1 \text{ to } n)} (y_{\text{gerçek},i} - y_{\text{tahmin},i})^2}$$

n toplam örnek sayısı, $y_{gerçek}$ gerçek fiyat, y_{tahmin} ise modelin tahmin ettiği fiyat. RMSE ne kadar düşükse model o kadar iyi tahmin yapıyor demek. RMSE'yi tercih etmemin bir nedeni de hataları kare alarak hesaplaması; büyük hatalar bu sayede orantısız şekilde cezalandırılıyor, ki fiyat tahmini gibi büyük sapmaların özellikle istenmediği bir problemde bu mantıklı bir tercih.

Tüm bu adımların ardından test setinde 2.01 RMSE değerine ulaştım. Bu sonuç beni oldukça memnun etti, çünkü hem feature engineering hem de Optuna ile yapılan hiperparametre optimizasyonunun modele ciddi katkı sağladığını gösteriyor. İlk denemelerde dikkatimi çeken nokta, özellikle gelirin karesini eklemenin ve oda/hane oranlarını türetmenin RMSE'yi belirgin şekilde düşürmesiydi. Optuna'nın bulduğu en iyi parametre setiyle varsayılan parametreleri kıyasladığımda da aradaki farkın küçümsenmeyecek boyutta olduğunu söyleyebilirim.

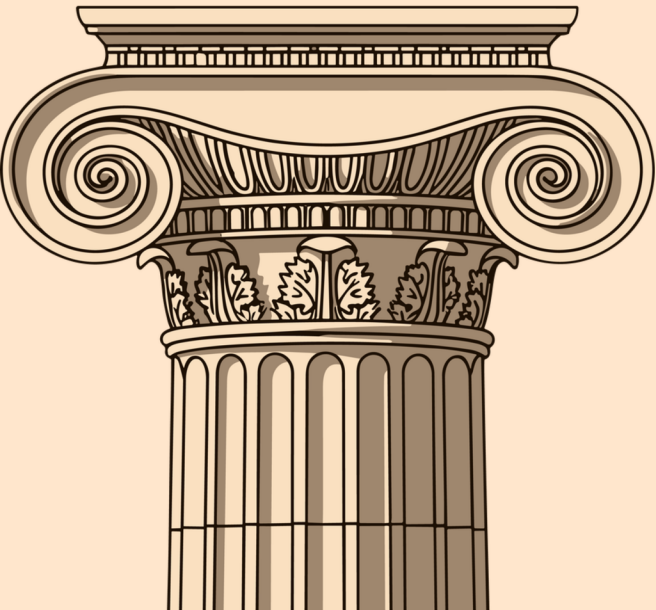
Sonuç olarak, doğru veri ön işleme, akıllı feature engineering ve sistematik hiperparametre optimizasyonu bir araya geldiğinde XGBoost gibi güçlü bir algoritmanın regresyon problemlerinde ne kadar iyi çalışabildiğini bir kez daha görmüş oldum. 2.01'lik RMSE değerinin bu veri seti için gayet makul bir sonuç olduğunu düşünüyorum; elbette farklı özellik kombinasyonları veya farklı modellerle daha da iyi sonuçlar elde edilebilir, bu çalışmayı kesin bir son nokta olarak değil, deneme sürecinde ulaştığım bir aşama olarak görüyorum.

felsefe

Felsefe, insanoglunun düşünme eylemini kendi varoluşuna çevirmeye başladığı andan itibaren varlığını sürdüren nadide alanlardan biridir. Aklınızın alabildiği hatta alamadığı her şeyi kapsar. Kelimenin kökenine baktığımız vakit bu bağlantı gözler önüne serilir; “philia” ve “Sophia” kelimelerinin harmanı ile elde edilmiş olan philosophia, bilgiye duyulan sevgi olarak dilimize çevrilebilmektedir.

Felsefenin zaman çizelgesine baktığımız vakit ise, insanın temel ihtiyaçları için duyduğu kaygının ortadan kalkmasıyla iyice gelişime açık hale geldiğini söylemek mümkündür. Bu nedenle felsefenin doğuşu, Antik Yunan’ın başlangıcı kabul edilerek ele alınmaktadır.

Tamam, iyi hoş da felsefe bize ne anlatır hocam da geçmişten günümüze her şeyin temeli olarak lanse edilmiştir?

Felsefe, insanın en içine hitap eder. Varlığın özünü araştırır, Yunanlar “arhké” adını vermişlerdir bu öze. O kadar içindedir ki her şeyin, şu anda adını andığımız tüm disiplinlerin kaynağı olarak görülmektedir. İnsani bin yıllık uykusundan uyandırmak için bir araçtır. Sadece varlığı değil, insanı da anlamaya çalışır Bilinçaltının derinliklerine bir yolculuğa çıkartır insanı; varlığını, kimliğini, putlarını, hayatını ve zaman anlayışını sorgulatır. Sorulara odaklanır cevaplardan ziyade. Esaslı bir düşünce sistemi oluşturmaya zorlar insanı, sonrasında da tek bir sorusuyla yerle bir eder, o tek tek dokuyarak işlenen düşünce sistemini. Potansiyeline takılan o prangalardan kurtarırsın kendini felsefe aracılığıyla, varırsın o vakit kendinin farkına. Yitirirsin belki sana dayatılan doğruları bu yol uğruna, ancak ulaşırsın sonunda kendi doğrularına. O zaman dersin ben sorguluyorum, öyleyse düşünüyorum. Düşünüyorum, öyleyse varım. Varlığını kavrarısın tüm gerçekliğiyle, ışık olursun kendi hayatına belki bir nebze.

O nedenle sormayın bana felsefe ne işe yarar diye, ne işe yaramaz ki temelde. İnsanı hayvandan ayıran o anahtardır felsefe.

Uzun lafın kıyası, felsefe ile yaşamı ayıramazsınız birbirinden, fakat felsefeyi biraz daha araştırarak daha iyi bir sentez elde edebilirsiniz. Ancak yavaş yavaş ilerlenmeli. Her ne kadar bu devirde akan zamanın hızlı temposuna ayak uydurmak amacıyla kendimizi paralayıp şartlasak da insanın varoluşuna hitap eden bir alanı anlayabilmek için özümüze dönmek gerekir: stabillığe ve dinginliğe.

Gelgelelim felsefenin doğuşuna. Felsefe her daim vardı desek yalan olmaz. Fakat mitlerden ve pratiklikten uzak, felsefik düşüncenin çıkışı için Antik Yunan'ı baz alıyoruz.

Antik Yunan felsefesi üzerine araştırmalar yapıldığı vakit karşımıza çıkan ilk filozof topluluğu, Thales'in öncülüğünde somutluk kazanan *Miletos Okulu*'dur. Okulun -Aristoteles tarafından zikredilen Thales'in- ilk kabul edilmesinin sebebi; mitlere, teolojik öğretilere, dayalı düşünme biçiminden soyunup poetik kozmogoni ve rasyonelleşme çabasının son ve tamamlanmış ayağı olmalarından kaynaklanmaktadır.¹

Thales'e ait elimizde kendi elinden çıkmış hiçbir metin parçası mevcut olmamakla beraber kendisi hakkındaki bilgileri aktaran kişiler Herodotos, Aristoteles, Theophrastus ve Diogenes Laertios'tur.

THALES

Kendisi doğma büyüme Miletos'lu olan Thales için binbir çeşit tasvir bulunmaktadır. Anlatıcıdan anlatıcıya değişen bu tasvirler için hangisinin net olduğu hakkında bir yorumda bulunmak güçtür.

Thales'in öğretileri konusunda kaynak olarak Aristoteles'i almaktayız.

Aristoteles'in, Thales'i bize tasvir ederken, ona mal ettiği görüşleri üç ekseninde toplamamız gerekirse:

- 1) Su; her şeyin arkhesi, nedeni veya tözüdür.
- 2) Dünya suyun üzerinde yüzer.
- 3) Her şey tanrılarla doludur.

İlk önermemizin aslında Thales'in ana felsefesi olduğunu söylesek yalan olmaz. Aynı zamanda bilim insanı yönü ile de gözler önüne çıkan Thales'in arkhe olarak suyu seçmesinde; her şeyin sıvımsı bir varlıktan beslendiğine ve sıcaklığın kendisinin de ondan çıkıp onunla yaşadığına ilişkin gözlemi etkili olmuştur.² Aynı zamanda tohumların nemli bir yapıda olması ve nemin de sudan kaynaklı olmasının da görüşüne getirmiş olduğu bir katkı olduğu söylenmektedir.

İkinci önerme de, birinciyi destekler niteliktedir. Zira, geçmişten esinlenerek felsefesini oluşturmuş olma ihtimalini göz ardı edemeyeceğimiz Thales, hemen hemen her dinde olan Nuh Tufanı'ndan esinlenerek bu görüşünü oluşturmuş olabilir.

Sıra geldi üçüncü önermemize. Önermeyi açıklamadan önce Thales'in bir başka görüşünü de belirtmekte fayda var. Nitekim bu iki görüşü harmanlayınca ortaya daha akla yatkın bir ilişki çıkmaktadır. Thales, mıknatısın demiri çekmesinden ötürü(manyetik kuvvet) mıknatısın canlı olduğunu düşünmüştür. Her şeyin esrarengiz ve canlı olan güçlerle dolu olduğu inancını destekler nitelikte olduğunu düşündüğü bu görüşü, Thales'in canlı ile cansız ayrımını gütmeyen her şeyin ruhu olduğuna inandığını düşünürsek, bu vaziyette her şeyin tanrısının olduğu, haliyle her şeyin tanrılarla dolu olduğu görüşünü doğurmaktadır.

Thales; evrenin özü, arkhesi nedir? Sorusunu ortaya atan ve soruya cevaben mitsel anlamdan ziyade daha natüralist ve rasyonel cevap verme çabasından mütevellit felsefe açısından önemli bir figürdür. Thales sayesinde dinsel bir bakış açısından daha bilimsel bir perspektife geçiş sağlandığı gerçeği yadsınamaz.

Felsefesinde, gerek elimizde bulunan kaynakların birincil kaynaklar olmayışı gerekse de rasyonel düşünceye yeni yeni geçişin gerçekleşmesinden ötürü pek çok boşluk bulursa da yeri sarsılmaz bir yapıtaşını olan Thales'e ilk sayımızda yer vermek istedim. Ne de olsa kümülatif ilerleyen felsefeyi kavrayabilmek için ta en başa gitmemiz gerekir, yanılıyor muyum?

EK NOTLAR

¹ POETİK KOZMOGONİ, EVRENİN VE VAROLUŞUN KÖKENİNİN MİTOLOJİK, DİNSEL VEYA ŞİİRSSEL (POETİK) METİNLER ÜZERİNDEN AÇIKLANMASIDIR.

² METAFİZİK, ARİSTOTELES 983 B 20-27

KAYNAKÇA

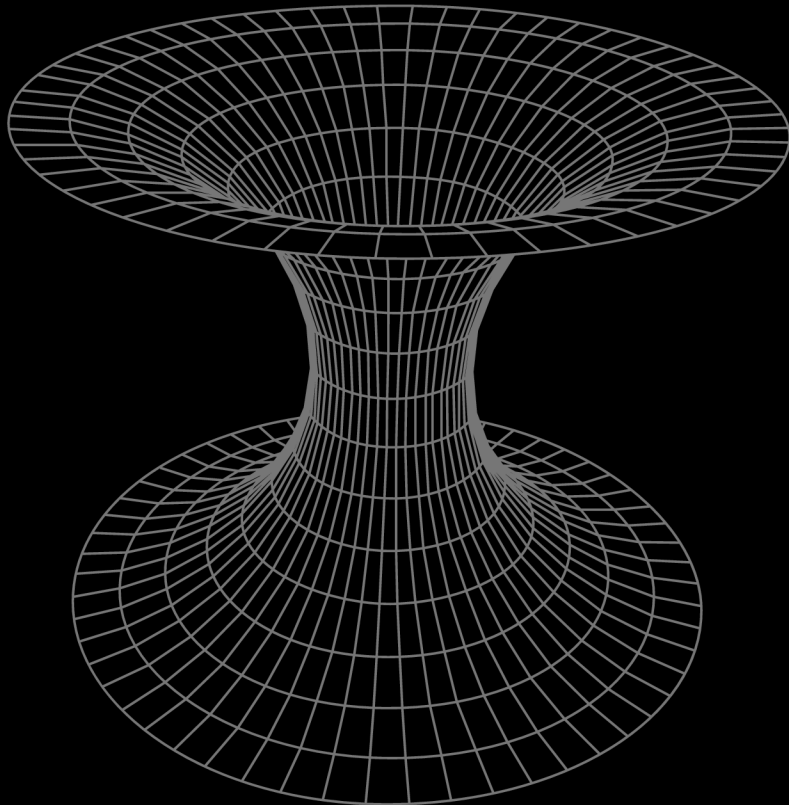
[HTTPS://DERGIPARK.ORG.TR/TR/DOWNLOAD/ARTICLE-FILE/537631](https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/537631)

[HTTPS://ARCHIVE.ORG/DETAILS/W.-K.-C.-GUTHRIE-YUNAN-FELSEFE-TARİHİ-I-KABALCI-YAYINLARI_202311/W.%20K.%20C.%20GUTHRIE%20-%20YUNAN%20FELSEFE%20TARİHİ%203/](https://archive.org/details/w.-k.-c.-guthrie-yunan-felsefe-tarihi-i-kabalci-yayinlari_202311/W.%20K.%20C.%20GUTHRIE%20-%20YUNAN%20FELSEFE%20TARİHİ%203/)

[HTTPS://ARCHIVE.ORG/DETAILS/AHMET-ARSLAN-ILKCAG-FELSEFE-TARİHİ-CALİSMALARI/AHMET%20ARSLAN%20-%20C4.%20Bolk%20C3%A7A%20C4.%209F%20FELSEFE%20TARİHİ%201.%20Cilt%20-%20SOKRATES%20%20C3%96NCESİ%20YUNAN%20FELSEFESİ/](https://archive.org/details/ahmet-arslan-ilkcag-felsefe-tarihi-calismalari/ahmet%20arslan%20-%20C4.%20Bolk%20C3%A7A%20C4.%209F%20FELSEFE%20TARİHİ%201.%20Cilt%20-%20SOKRATES%20%20C3%96NCESİ%20YUNAN%20FELSEFESİ/)

astrofizik

Solucan delikleri uzay zamandaki farklı noktaları birbirine bağlayan bir köprüdür. Bu köprü teoride uzay zamanın bükülerek bir huninin veya tünelin ucunda birleşmesiyle matematiksel olarak açıklanır. Bu köprü fikri bilim insanlarının ilgisini eski zamanlardan beri evrenin yapısını anlamamızda yardımcı olabilceği, uzayda seyahatin hızlanmasını sağlayabileceği ve hatta zamanda yolculuk ihtimalinin kapılarını aralayabileceği için çekmiştir. Bu fikrin tarihçesine değinmek gerekirse, solucan deliği fikri ilk olarak 1916 yılında Avusturya fizikçi Ludwig Flamm tarafından öne sürülmüştür. Ludwig Einstein'ın Genel görelilik teorisi denklemlerini çözerken kara deliklerin zıttı olan ak delikler teorisini ortaya attı ve bununla bağlantılı olarak bu iki noktayı birleştiren tünelleri (solucan deliklerini) öne sürdü. 1935'te ise Einstein ve Nathan Rosen Genel görelilik kuramını kullanarak bu köprülerin varlığını kanıtladı. Ancak bu çalışmalar sadece matematiksel hesaplamalara dayanıyordu. Günümüzde hala solucan deliklerinin varlığı ispatlanamadı. Peki yalnızca teorik olarak var olan bu yapılar nasıl çalışıyor olabilir ve matematiksel ispatları nedir? Albert Einstein'ın Genel görelilik teorisine göre yeterli bir kütle uzay zaman dokusunu bükebilir. Bu bükülme iki farklı bölgenin neredeyse birbirine değecek kadar yakınlaşmasını sağlar, aynı bükülmüş bir kağıt gibi. Bu durumun teorik ispatı için birkaç denklem vardır:

1-Einstein Rosen Köprüsü

Bir kara deliğin içi ile uzayın başka bi bölgesini birleştiren bir köprüdür. Schwarzschild Metriği kullanılarak türetilir ve matematiksel formülü şu şekildedir:

$$Ds^2 = (2m/r) * e^{(-r/2m)} * [1 - (dv/du)^2] * du^2 + r^2 * d\phi^2$$

2-Morris-Thorne Metriği

Teorik fizikçiler olan Michael Morris ve Kip Thorne içerisinde bir insanın geçebileceği, kararlı ve geçilebilir solucan deliklerinin matematiksel modelini geliştirmiştir. Küresel simetrik ve durağan bir solucan deliği için uzay-zaman aralığı şu formülle tanımlanmaktadır:

$$Ds^2 = -e^{2 * \Phi(r)} * dt^2 + (1/(1 - b(r)/r)) * dr^2 + r^2 * (d\theta^2 + \sin^2(\theta) * d\phi^2)$$

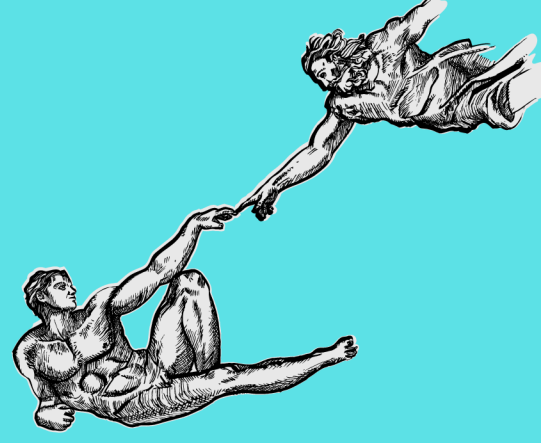
Bu formülde:

$\Phi(r)$, zaman genişlemesi işlevi, $b(r)$, solucan deliğinin “boğaz” şeklini belirleyen biçim işlevi olarak tanımlanır.

Peki bu köprüleri matematiksel bir boyuttan çıkarıp gerçekte bulabilir miyiz? Bu sorunun cevabı maalesef ki hayır çünkü her ne kadar bu denklemler bize belirli sonuçlar verse bile bu teorinin neredeyse imkansız olduğunu gösteren bazı noktalar da bulunmakta. Örneğin boğazın açık kalabilmesi ve çökmemesi için kütleçekiminin uzayı bükmesi yerine uzayı esnetmesi gerekir. Bu durum, matematiğin egzotik madde veya negatif enerji yoğunluğu (kütle-enerji tensörü $T_{\mu\nu} < 0$) gerektirdiğini ispatlar.

Günümüzde evrende gözlemlenen pozitif enerji yasaları göz önüne alındığında, bu durum fiziksel olarak imkansıza yakın görülür. Buradan da anlaşılacağı şekilde -özellikle yakın gelecekte- solucan deliklerini keşfedemeyeceğiz. Bu durum ise başta bahsettiğim uzayda seyahat gibi konuları bizim için daha zorlaştıracaktır.

mitoloji

İnsanlık, varoluşundan itibaren doğayı ve yaşamı anlamlandırmayı hedeflemiştir. Yazı henüz keşfedilmeden önce eski çağ toplumları; inançlarını, yaşadıkları doğa olaylarını ve kahramanlık hikâyelerini efsaneleştirmiş, ortaya çıkan anlatıları nesilden nesile sözlü olarak aktarmıştır. Dönemlerinin sözlü geleneğinin ürünü olan bu anlatılar, zamanla günümüzdeki mitlere dönüşmüş ve mitolojinin temelini oluşturmuştur.

Tarih sahnesinin en eski dönemlerinden beri varlığını sürdüren kadim Türk toplumu da konar göçer yaşam biçimi, yaşadığı coğrafya ve kültürel yapısının etkisiyle mitolojiye kendine özgü bir boyut kazandırmıştır. Gelin, dergimizin ilk bölümünde başlangıcın başlangıcına, yani yaradılışa gidelim.

Türklere göre varoluş, sonsuzluğun içinde iyilik ile kötülüğün çatışmasıyla başlamıştı.

Henüz yağız yer ve mavi gök yoktu. Her yer uçsuz bucaksız, dipsiz sularla kaplıydı. Yalnızca iyilik ve bereket Tanrısı Ülgen vardı. Ülgen yalnızdı ve canı sıkılıyordu. Tam o sırada sudan gelen bir ses işitti.

”Yarat!” dedi ses.

Ülgen bu sesi dinledi ve kendisi gibi birini yarattı. Ona Kişi adını verdi. İki de suyun üzerinde uçuyordu. O sırada Kişi, yeli bulup suyu dalgalandırdı. Ülgen’in yüzüne su sıçrattı. Bunu yapınca da kendisini Tanrı’dan güçlü sandı ve daha yüksekte uçmak istedi. Ancak uçamadı; suya düşerek dibe battı.

Boğulmak üzereyken:

”Bana yardım et!” diye bağırarak Ülgen’den yardım istedi.

Ülgen ona yardım etti ve bir taş yarattı. İki de taşın üzerine oturdu.

Ülgen, Kişi’ye:

”Suya dal, suyun dibinden toprak çıkar!” diye buyurdu.

Kişi, Tanrı’nın buyruğunu yerine getirdi. Suyun dibinden çıkardığı toprağı Ülgen’e getirdi. Ülgen, Kişi’nin getirdiği toprağı suyun üzerine serperken:

”Yer olsun!” diye buyurdu.

Buyruk yerine geldi ve yeryüzü yaratıldı.

Ülgen, yeniden Kişi’ye:

”Suya dal, suyun dibinden yine toprak çıkar!” diye buyurdu.

Kişi suya daldığında bu kez, ”Kendim için de biraz toprak alayım.” diye düşündü. İki avucunu da toprakla doldurdu. Bir avucundaki toprağı Ülgen’den gizlemek için ağzına attı. Amacı, Ülgen’den habersiz kendisine ait bir yer yaratmaktı.

Avucundaki toprağı getirip Ülgen’e uzattı. Ülgen, toprağı suyun üzerine serpti ve genişlemesini buyurdu. Ülgen’in suya serptiği toprak gibi Kişi’nin ağzındaki toprak da büyüyüp genişlemeye başladı.

Kişi korktu. Soluğu kesildi, neredeyse ölecekti. Kaçmaya başladı. Ancak nereye gitse yanı başında Tanrı Ülgen’in varlığını hissediyordu. Ondan kaçamıyordu.

Çaresiz kalan Kişi, Tanrı'ya yalvardı:
"Tanrı! Gerçek Tanrı! Bana yardım et."

Ülgen ona:

"Ağzındaki toprağı niçin sakladın?" diye sordu.

Kişi:

"Kendime bir yer yaratmak için saklamıştım." diye cevap verdi.

Ülgen ise:

"Öyleyse ağzındaki toprağı at ve kurtul." dedi.

Kişi'nin ağzındaki toprak yere dökülürken küçük tepeler oluştu.

Ülgen:

"Artık sen günahlı oldun. Bana karşı geldin, kötülük düşündün. Bundan sonra sana uyanlar da senin gibi kötülük düşünen ve kötülük yapan kişiler olacak. Bana uyanlar ise iyi ve temiz kişiler olacak; güneşi ve aydınlığı görecekler. Bundan sonra senin adın Erlik olsun. Günahlarını benden saklayanlar senin adamın, günahlarını senden saklayanlar ise benim adamım olsun." dedi.

Böylece yeryüzü yaratıldı ve iyilik ile kötülük arasındaki mücadele başladı.

Türklere göre yaratılış yalnızca yeryüzünün oluşması değildi. Aynı zamanda iyilik ile kötülüğün karşı karşıya geldiği, insan iradesinin doğduğu andı.

Yaratılış bir dengeydi ve bu denge, evrendeki iki gücün çatışmasıyla oluşuyordu.

Yeryüzü yaratılmıştı; ancak henüz bomboştu. Uçsuz bucaksız bozkırlar, ulu dağlar ve engin denizler derin bir sessizliğe bürünmüştü. Ülgen artık yaşamı başlatmak istiyordu.

Yeryüzünde dalsız budaksız bir ağaç yeşertti; ancak bu ağaç hoşuna gitmedi.

"Dalları ve yaprakları olmayan bir ağaca bakmak güzel değil. Bu ağacın dokuz dalı olsun!" diye buyurdu.

Bir anda ağacın dokuz dalı oldu.

Ardından Ülgen:

"Dokuz dalın her birinin kökünden birer kişi türesin; bunlar dokuz millet olsun!" diye buyurdu.

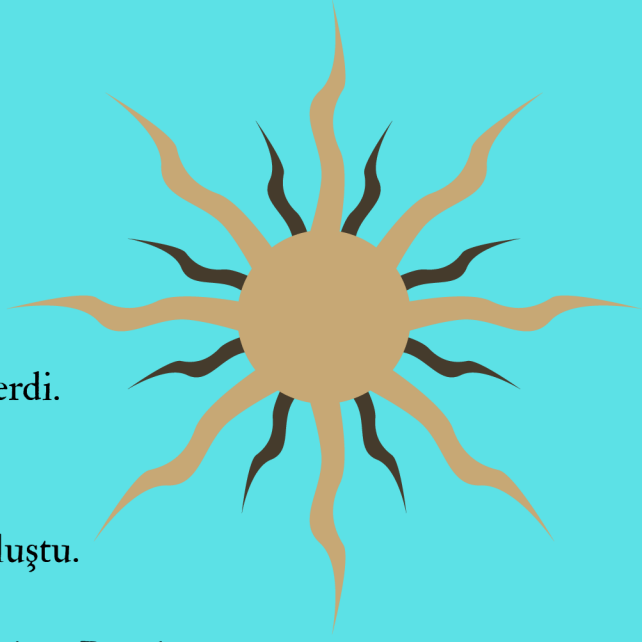
Böylece dokuz daldan dokuz kişi türedi.

Bunlar olurken Erlik büyük bir gürültü işitti. Merak ederek Ülgen'in yanına gitti ve bu gürültünün nedenini sordu.

Ülgen:

"Ben bir hakanım, sen de kendince bir hakansın. İşittiğin gürültüyü çıkaranlar benim insanlarımdır." dedi.

Erlik, Ülgen'den bu insanları kendisine vermesini istedi. Ancak Ülgen bunu kabul etmedi.

”Olmaz! Sen git, kendi işine bak.” dedi.

Erlık’ın canı sıkıldı. ”Hele gidip şu insanları göreyim.” diyerek kalabalığın yanına vardı.

Orada yalnızca insanlar değil, yaban hayvanları, kuşlar ve daha nice canlılar da vardı.

Erlık kendi kendine:

”Ülgen bunları nasıl yarattı? Bunlar ne yer, ne içer?” diye düşünüyordu.

O düşünedursun, insanlar ağacın meyvelerinden yemeye başlamışlardı. Erlık dikkatle

baktığında insanların ağacın yalnızca bir tarafındaki meyveleri yediklerini, diğer taraftakilere ise dokunmadıklarını gördü.

Bunun nedenini sordu.

İnsanlar:

”Tanrı bize o taraftaki meyvelerden yemeyi yasakladı. Biz yalnızca Tanrı’nın izin verdiği, ağacın doğu tarafındaki meyvelerden yiyoruz. Şu gördüğün yılan ile köpek de yasak taraftaki meyveleri yemememiz için bekçilik ediyor.” diye cevap verdiler.

Bu cevap Erlık’i sevindirdi.

Erlık, Doğanay (Törüngey) adlı erkeğin yanına giderek:

”Ülgen size yalan söylemiş. Asıl, yasakladığı meyvelerden yemeniz gerekir. Onlar çok daha tatlıdır. Bir deneyin, göreceksiniz.” dedi.

Sonra uyumakta olan yılanın ağzına girdi ve ona ağaca çıkmasını söyledi. Yılan ağaca çıkarak yasak meyvelerden yedi.

Bu sırada Doğanay’ın eşi Ece (Eje) yanlarına geldi. Erlık, Doğanay ile Ece’ye de yasak meyvelerden yemelerini söyledi.

Doğanay, Ülgen’in buyruğuna bağlı kalarak yasak meyvelerden yemedi. Ancak Ece dayanamadı ve meyveden yedi. Meyve gerçekten çok tatlıydı. Bunun üzerine Ece, meyveyi Doğanay’ın ağzına da sürdü.

Böylece insan ilk günahını işlemiş oldu.

Erlık, insanın nefesine kötülüğü üfledi. Ece nefesine yenildi ve Ülgen’in buyruğuna karşı geldi. Türklere göre bu ihanet, insanın dünyadaki çileli ve ölümlü yolculuğunun başlangıcıydı.

İlk ihanet düzeni bozmuş, evrene kaos ve kusur getirmişti. İkinci ihanet ise insan soyunun türeyişinin başlangıcı olacaktı. Artık insanlar Ülgen’in korunaklı düzeninden çıkacak, dünyada kendi iradeleriyle var olma mücadelesi vereceklerdi.

Ülgen elbette bu ihaneti cezasız bırakmadı.

Önce yılanı döndü:

”Artık sen de Erlık’ten bir parça oldun. İnsanlar sana düşman olsun. Seni gördüklerinde vurup ezsinler.” dedi.

Ardından Ece’ye yöneldi:

”Sen, Erlik’in sözüne uydun. Yasak meyveyi yedin. Bunun cezasını çekeceksin. Çocuk doğuracak, doğururken acı çekecek ve sonunda ölümü tadacaksın.”

Sonra Doğanay’a şöyle seslendi:

”Erlik’in gösterdiğini yedin. Benim sözümü dinlemedin. Onun yolunu seçtin. Onun adamları karanlıklar dünyasında yaşar ve benim ışığımdan yoksun kalır. Erlik bana düşman oldu; sen de ona düşman olacaksın. Eğer sözümü dinleseydin benim gibi olacaktın. Bundan sonra dokuz oğlun ve dokuz kızın olacak. Artık ben insan yaratmayacağım. Bundan sonra insanlar senden türeyecek.”

Son olarak Ülgen, Erlik’e döndü:

”Benim insanlarımı niçin aldattın?” diye öfkeyle sordu.

Erlik:

”Ben istedim, sen vermedin. Ben de senden çaldım. Bundan sonra da çalmaya devam edeceğim. Atla kaçsalar düşürüp çalacağım. Birbirlerine düşürüp savaştıracacağım. Suya girseler de, ağaçlara çıksalar da peşlerini bırakmayacağım.” dedi.

Bunun üzerine Ülgen:

”Öyleyse seni, ayı ve güneşi olmayan, dokuz kat yerin altındaki karanlık dünyaya gönderiyorum.” diyerek Erlik’i cezalandırdı.

Her şey sona erdiğinde Ülgen bütün insanlara seslendi:

”Bundan sonra yemeğinizi kendi emeğinizle kazanacaksınız. Benim soframdan yemek yok. Artık sizinle yüz yüze konuşmayacağım. Bundan sonra size Gök Oğul’u göndereceğim.” buyurdu.

İnsanın yeryüzündeki yaşamı böyle başladı.

Gök Oğul, insanlara birçok şey öğretti. Arabayı da ilk yapan oydu. Yenilebilecek otları, bitki köklerini ve doğanın sunduğu nimetlerden nasıl yararlanacaklarını insanlara gösterdi.

Bu sırada Erlik, Gök Oğul’a yalvardı:

”Ey Gök Oğul! Bana yardım et. Ülgen’den izin dile. Yanına çıkmak istediğimi söyle.”

Gök Oğul, Erlik’in dileğini Ülgen’e ilettili. Ancak Ülgen buna aldıriş etmedi. Gök Oğul tam altmış yıl boyunca Erlik adına yalvardı.

Sonunda Ülgen, Erlik’e haber gönderdi:

”Eğer düşmanlıktan vazgeçer ve insanlara kötülük etmezsen, yanıma gelmene izin veririm.”

Erlik bu şartı kabul etti ve söz verdi. Bunun üzerine Ülgen’in katına çıktı. Başını eğerek:

”Beni kutsa, bana izin ver; ben de kendime gökler kurayım.” diye yalvardı.

Ülgen bu isteği kabul etti.

Erlik kendisi için gökler yarattı. Adamlarını topladı, onları bu göklere yerleştirdi ve başlarına geçti. Zamanla büyük bir topluluk oluşturdular.

Ülgen’in en sevdiği kullarından biri olan Ulu Kişi ise bu duruma çok üzüldü.

Kendi kendine şöyle düşündü:

”Bizim öz kişilerimiz yeryüzünde binbir güçlük içinde yaşarken, Erlik’in adamları göklerde rahat ve bolluk içinde yaşıyor.”

Bu düşünce sonunda Ulu Kişi, Erlik’e savaş açtı. Ancak Erlik daha güçlüydü. Ateşi silah olarak kullandı ve Ulu Kişi’yi geri çekilmek zorunda bıraktı.

Bunun üzerine Ulu Kişi, Ülgen’in katına çıktı.

Ülgen:

”Nereden geliyorsun?” diye sordu.

Ulu Kişi ise üzgün bir sesle:

”Erlik’in adamlarının gökte yaşaması, bizim insanlarımızın ise yeryüzünde sıkıntı çekmesi bana ağır geldi. Bu yüzden Erlik’in göklerini yıkmak istedim. Fakat gücüm yetmedi.” dedi.

Ülgen onu teselli etti.

”Üzülme. Erlik’e benden başka kimsenin gücü yetmez. Şimdilik senden güçlüdür. Ancak günü gelecek; senin gücün onun gücünü aşacak.”

Bu sözler Ulu Kişi’nin yüreğine su serpti. İçi rahatladı ve huzur içinde uyudu.

Aradan zaman geçti.

Bir gün Ülgen, Ulu Kişi’yi yeniden huzuruna çağırdı.

”Artık güçlendin. Seni Erlik’in göklerini yıkabilecek kudrete eriştirdim. Sana kendi gücümden güç verdim.”

Ulu Kişi şaşkınlıkla:

”Yayım yok, okum yok. Kargım yok, kılıcım yok. Kupkuru bilek gücüyle Erlik’i nasıl yenebilirim?” diye sordu.

Ülgen ona bir kargı verdi.

Ulu Kişi kargısını alarak Erlik’in göklerine yürüdü.

Büyük savaş başladı.

Sonunda Ulu Kişi galip geldi. Erlik kaçtı.

Erlik’in gökleri parça parça yıkıldı ve yeryüzüne düştü.

O güne kadar dümdüz olan yeryüzü, göklerden kopan parçalar nedeniyle kayalıklarla, sivri dağlarla ve sarp tepelerle doldu.

Bir zamanlar pürüzsüz olan dünya artık engebeli bir hâl almıştı.

Erlik’in bütün yandaşları da göklerden yere savruldu.

Suya düşenler boğuldu.

Ağaçlara çarpanlar can verdi.

Sivri kayaların üzerine düşenler parçalandı.

Hayvanların üzerine düşenler ise onların ayakları altında ezildi.

Erlık, Ülgen'in huzuruna çıkararak kendisine yeni bir yurt verilmesini istedi.

"Benim göklerimin yıkılmasına sen izin verdin. Artık barınacak bir yerim kalmadı." dedi.

Ülgen ise Erlık'ı yerin altındaki Karanlık Ülkesi'ne sürdü. Üzerine yedi kat kilit vurdu ve şöyle dedi:

"Burada ne gün ışığı ne de ay ışığı göreceksin. Üzerinde hiç sönmeyen ateşler yanacak. Eğer iyi olursan seni yanıma alırım; kötülük etmeye devam edersen seni daha da derinlere sürerim."

Bunun üzerine Erlık:

"Öyleyse ölmüş insanların canlarını bana ver. Bedenleri senin olsun, ruhları benim olsun." dedi.

Ülgen bu isteği de reddetti.

"Hayır. Onları da sana vermeyeceğim. İstiyorsan kendin yarat." diye buyurdu.

Erlık bunun üzerine eline çekiç, körük ve örs aldı. Demir dövmeye başladı. Her çekiç darbesinde yeni bir yaratık ortaya çıktı. Kurbağa, yılan, ayı, domuz, deve ve türlü kötü ruhlar yeryüzüne yayıldı.

Sonunda Ülgen, Erlık'ın elinden çekici, körüğü ve örsü aldı; hepsini ateşe attı.

Körük bir kadına, çekiç ise bir erkeğe dönüştü.

Ülgen kadını yakaladı ve yüzüne tükürdü. Kadın bir kuşa dönüşerek uçup gitti. Bu kuş, eti yenmeyen ve tüyü işe yaramayan Kurday adlı kuştı.

Ardından erkeği de yakalayıp yüzüne tükürdü. O da bir kuşa dönüştü. Ona Yalban kuşu adı verildi.

Bütün bunlardan sonra Ülgen insanlara seslendi:

"Ben size mal verdim, aş verdim. Yeryüzünde iyi, güzel ve temiz olan ne varsa size verdim. Yardımcınız oldum. Siz de iyilik yapın. Artık göklerime çekileceğim ve uzun süre dönmeyeceğim."

Ardından yardımcı ruhlarına görevlerini bildirdi.

"Gün Aşan! İçki içerek aklını yitirenleri, küçük çocukları, tayları ve buzağları koru.

Sağlığında iyilik yapmış olanların ruhlarını yanına al. Kendini öldürenlerin ruhlarını alma. Hırsızları, başkalarının malına göz dikenleri ve kötülük edenleri koruma.

Benim için ve hakanları için savaşırken ölenlerin ruhlarını da yanıma getir."

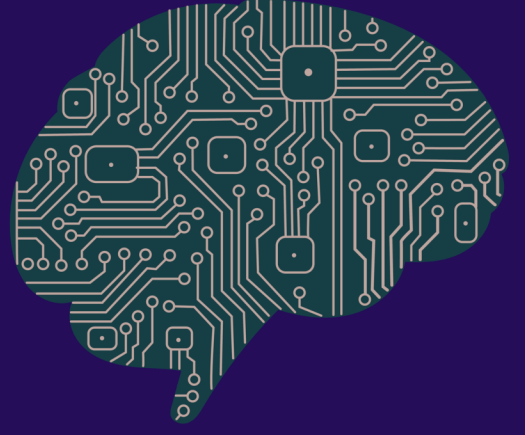
Daha sonra bütün insanlara dönerek şöyle dedi:

"Size yardım ettim. Kötü ruhları sizden uzaklaştırdım. Eğer kötü ruhlar size yaklaşırsa onlara yiyecek verebilirsiniz; fakat onların yiyeceklerinden yemeyin. Yerseniz onlardan olursunuz.

Şimdi aranızdan ayrılıyorum ancak bir gün yine döneceğim. Beni unutmayın. Döndüğümde yaptığınız iyiliklerin ve kötülüklerin hesabını göreceğim. Benim yerimde Ağca Dağ, Ulu Kişi ve Gün Aşan kalacak. Ağca Dağ! Gözlerini dört aç. Erlik, senin koruduğun ruhları çalmak isterse bunu Ulu Kişi'ye bildir. Gün Aşan! Kötü ruhların Karanlık Ülkesinden yeryüzüne çıkmasına izin verme. Çıkarlarsa hemen Gök Oğul'a haber ver. Alma Ata, Ay'ı ve Güneş'i koruyacak. Ulu Kişi, yeryüzünü ve gökyüzünü koruyacak. Gök Oğul, kötülerini iyilerden uzaklaştıracak. Ulu Kişi! Kötü ruhlarla savaş. Gücün yetmezse benim adıma an. İnsanlara iyiliği öğret. Onlara olta ile balık tutmayı, sincap avlamayı ve hayvan yetiştirmeyi öğret. Bunun ardından Ülgen uzaklaştı. Ulu Kişi, Ülgen'in bütün buyruklarını yerine getirdi. Olta yaptı, balık avladı ve insanlara yaşamlarını sürdürebilmeleri için gerekli bilgileri öğretti. Günlerden bir gün kendi kendine: "Bugün bir yel beni alıp götürecektir." dedi. Gerçekten de güçlü bir rüzgâr esti ve Ulu Kişi'yi alıp götürdü. Bunun üzerine Ağca Dağ insanlara şöyle seslendi: "Tanrı Ülgen, Ulu Kişi'yi yanına aldı. Artık onu bulamazsınız. Gün gelecek beni de yanına çağırarak. Öğrendiklerinizi unutmayın. Ülgen böyle buyurdu." Bunu söyledikten sonra o da insanların arasından ayrıldı. Böylece Ülgen göğün en üst katına, Erlik ise yerin en derin katına hâkim oldu. Kötü ruhların son durağı Erlik'in yanı, iyi ruhların son durağı ise Ülgen'in katı oldu. Düzen kuruldu, denge sağlandı ve yaratılış tamamlandı.

Bir sonraki bölüm konumuz "Yaratılış Destanı'nın Türk kültüründeki yeri ve Erlik ile Ülgen motifleri" görüşmek üzere.

teknoloji

Yapay Zekâ İnsan Rüyalarını Okuyabilir mi?

Bilim ve teknoloji dünyasında son yılların en dikkat çekici gelişmelerinden biri, insan beynindeki aktivitelerin yapay zekâ yardımıyla yorumlanabilmesidir. Özellikle “rüya okuma” konusu kulağa bilim kurgu gibi gelse de, araştırmalar bu alanda önemli adımlar atıldığını göstermektedir

Bilim insanları, beynin hangi bölgelerinin aktif olduğunu görmek için fMRI (fonksiyonel manyetik rezonans görüntüleme) adı verilen bir yöntem kullanıyor. Bu teknoloji; kişinin belirli bir görüntüye baktığında, bir şeyi hayal ettiğinde ya da uyurken rüya gördüğünde beyinde oluşan kan akışı değişimlerini ölçüyor.

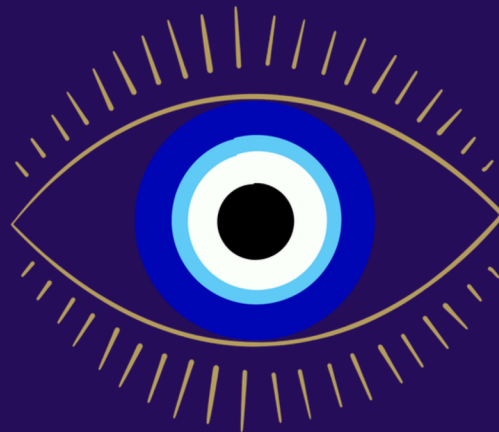
Elde edilen bu veriler daha sonra yapay zekâ algoritmaları ile analiz ediliyor. Yapay zekâ, daha önce insanların izlediği görüntülerle eşleştirilen beyin verilerini öğrenerek yeni verilerden tahminler yapabiliyor. Bununla beraber, akıllarda bir soru var: Rüyalar gerçekten çözülüyor mu?

Burada önemli bir ayrım var: Bilim insanları şu anda insanların rüyalarını birebir “video gibi” izleyemiyor. Ancak araştırmalar; kişinin rüyasında gördüğü nesnelere, yüzler, hareketler veya genel sahneler hakkında yaklaşık tahminler yapılabildiğini gösteriyor.

Örneğin bazı deneylerde katılımcılar uyandırıldıktan sonra rüyalarını anlattı. Aynı anda kaydedilen beyin verileri yapay zekâ ile karşılaştırıldığında; sistemin “insan”, “araba”, “bina” gibi kategorileri belirli bir doğrulukla tahmin edebildiği görüldü.

Bu Teknoloji Neden Önemli?

Rüya yorumlamanın ötesinde, bu çalışmaların çok daha büyük hedefleri var:

1. Felçli bireylerle iletişim kurmak: Konuşamayan insanların düşüncelerini bilgisayara aktarabilmek;
2. Beyin-bilgisayar arayüzleri geliştirmek: Düşünceyle bilgisayar, protez kol veya robot kontrol etmek;
3. Nörolojik hastalıkları anlamak: Alzheimer, epilepsi ve uyku bozuklukları gibi hastalıkların beyin üzerindeki etkilerini daha iyi incelemek;
4. İnsan zihnini daha iyi anlamak: Hafıza, hayal gücü ve bilinç gibi konular hakkında yeni bilgiler elde etmek;

Fakat bu heyecanlandırıcı gelişmenin ardında etik sorular da var. İnsanların düşüncelerinin veya rüyalarının gizliliği nasıl korunacak? Bu veriler kötü amaçlarla kullanılabilir mi? Bilim insanları; bu teknolojinin yalnızca tıbbi ve bilimsel amaçlarla, sıkı etik kurallar altında geliştirilmesi gerektiğini vurguluyor.

İşin özünde insan rüyalarını tamamen okuyabilen bir teknoloji henüz yok. Ancak yapay zekâ ve beyin görüntüleme teknolojilerindeki gelişmeler, zihnimizde oluşan bazı görüntü ve düşüncelerin kısmen çözümlenebileceğini gösteriyor. Bu alan, gelecekte hem tıp hem de teknoloji dünyasında devrim yaratabilecek en ilginç araştırma konularından biri olmaya devam ediyor. Yani gelecekte Inception gibi bir gerçekliğin yaşanması veya çoğumuzun hayalini kurduğu gibi arkadaşlarımızla multiplayer rüya konsepti gerçeğe dönüşebilir.

spor

AIR JORDAN

Lise basketbol takımına alınmayan bir genç, yıllar sonra dünyanın en büyük spor ikonlarından biri olacağını söyleseydi kim inanırdı? Bahsettiğimiz bu genç milyonlara ilham olmuş, efsanelerden oluşan kariyerini hayal kırıklıkları, bitmek bilmeyen antrenmanlar ve vazgeçmemek üzerine kurmuş olan Michael Jordan'dır. Peki, adını basketbol tarihine altın harflerle yazdırmasını sağlayan bu yolculuk nasıl başladı?

17 Şubat 1963'te doğan Michael Jeffrey Jordan, çok küçük yaşlardan itibaren spora ilgi duymaya başladı. Basketbolun yanında beyzbol ve Amerikan futbolu da oynayan Jordan lisenin ikinci yılında okulunun basketbol takımına girmek için seçmelere katıldı. Bu seçmeler onun basketbol kariyerindeki ilk başarısızlığı oldu. O zamanlar belki bilmiyordu ama bu ilk başarısızlık onun ödüllere bezeli kariyeri için attığı ilk adımıydı.

spor

Takıma girememiş olmasıyla yaşadığı hüsrana ve yetersizlik hissi o zamanlarda toy bir ergen olan Jordan'ı daha çok çalışmaya itti. Sahip olduğu bir hayali vardı ve o bu hayal için okula herkesten önce gelip çalıştı. Belki kimi zaman canı çıktı, belki kimi zaman uykusuz kaldı ama asla pes etmedi; zil çaldığında öğretmenlerinin daima spor salonunu kontrol etmesini gerektiren hırslı bir çocuk haline geldi. Azmi ve pes etmemesi ilk meyvelerini bir sonraki yıl verdi ve Jordan okul takımına kabul edildi.

Lise takımına seçilmesi Michael Jordan için geleceğe açılan bir kapı niteliğindedir. Daha lise yıllarından itibaren pek çok üniversitenin dikkatini çekti. Burs aldığı North Carolina Üniversitesinde yeteneğini tüm ülkeye kanıtlayan Jordan, 1982 yılında NCAA finalinde attığı kritik basketle NBA'ye giden yolun kapılarını araladı.

NBA'ye adım atmasıyla kısa sürede başarıları katlanarak arttı ve Air Jordan lakabını aldı. Bulls'u üç kez dünya şampiyonu yapmasının ardından babasının vefatıyla basketbola ara verdi ve profesyonel olarak beyzbol oynamaya başladı. Her ne yaşamış olursa olsun Jordan iki yılın ardından basketbola dönerek bir kere daha takımını zirveye taşıdı. Üst üste üç NBA şampiyonluğu kazanmasıyla kariyerinde toplam altı NBA şampiyonluğu elde etti. Sonrasında emekli olduğunu açıklasa bile kopamadığı basketbol kariyeri bu defa onu Washington Wizards formasıyla bir kere daha sahalara taşıdı.

Altı NBA şampiyonluğu, beş MVP ödülü ve kırdığı sayısız rekor ile kariyerinden resmen emekli oldu.

Michael Jeffrey Jordan yalnızca spor tarihine değil, spor kültürüne yaptığı katkılarıyla da tanınan bir isim. Adını kendisinin lakabından alan Air Jordan ayakkabıları dünya çapında spor giyim simgelerinden biri haline geldi.

Michael Jordan'ın hikayesi vazgeçmeyenlerin, azmi sayesinde yedek kulübesinden dünya tarihine geçmeyi düşleyenlerin hikayesidir. Emekler, hayaller ve kimi zaman acı kimi zaman şampiyonluklarla ama en çok da umut ve başarının ışığıyla bezeli bu hikâye günümüzde insanlara örnek olmaya hâlâ devam ediyor.

MÜZİR

BLACK OR WHITE

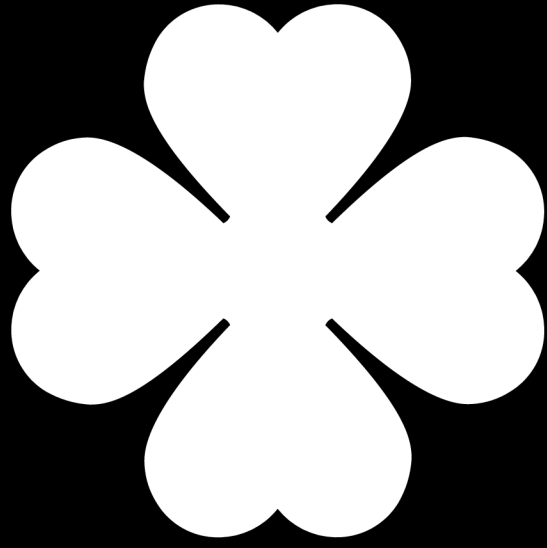
Bu dünya ırkçılığı yok etmek için çok uğraştı. Hem Selena Gomez, Marlon Brando gibi beyazlar, hem Martin Luther King, Muhammed Ali gibi siyahlar. Fakat hiçbiri ırkçılığa karşı hem siyah hem beyaz olarak mücadele eden Michael Jackson kadar etkili olamamıştır. Karşınızda Michael Joseph Jackson, namıdeğer MJ.

29 Ağustos 1958'de Indiana'da siyahi ve on çocuklu fakir bir ailenin sekizinci çocuğu olarak dünyaya geldi. Müziğe ilk adımını kardeşleriyle The Jackson 5 grubunu kurarak yaptı. Grup kurulduğunda Michael henüz küçük bir çocuktuk, fakat daha yaşta çıkarttığı muazzam ses çok yoğun ilgi görüyordu. Gruptan ayrı olarak ilk albümünü 1971'de çıkarttı 1982 de çıkarttığı Thriller albümü sonrası yakaladığı ün ve artık grupla devam edemeyecek olması sonucunda 1984'de kardeşleriyle vedalaştı. Artık dünya genelinde popüler olan bir stardı.

Eski efsaneler Michael'in ten rengini beyaza çevirdiğine inanır, halbuki yakalandığı vertigo hastalığı sebebiyle yıllar içerisinde ten rengi beyaz oldu. 1991'de çıkarttığı Dangerous albümünün çıkış şarkısı Black or White ile ırkçılığa karşı bir tutum sergiledi. Şarkının ikonikleşmiş klibinde daha o zamanlar televizyon dünyası için bir devrim olan morphing tekniği kullanıldı. Ne kadar büyük bir şey olduğunu albüm çıktığında bu tekniğin henüz sadece Terminator 2 filminde kullanıldığını öğrenerek anlayabilirsiniz. Şarkının gitarında tüm zamanların en büyük gitaristlerinden biri olan Guns N' Roses grubunun gitaristi Slash vardı. Şarkının klibinin sonlarında Michael'in yaptığı agresif hareketler ve panter dansı zamanın muhafazakar kesimi tarafınca eleştirilmişti, tabi albüm ilk çıktığında aynı anda 500 milyon kişinin birden izlemesi bazı kesimlerin sevmemesini peşinden getirdi

2009 yılında Londra'da bir geri dönüş turnesi düzenlemeyi planlıyordu fakat geçirdiği kalp krizi sonrası 25 Haziran 2009'da vefat etti. Dünya onu her zaman moonwalk dansıyla, şaşaalı giyim tarzıyla ve popun kralı unvanıyla hatırlayacak.

FEDORA